

SADRŽAJ — PROGRAM

zenitističke večernje 31. januara 1923.

I.

LJUBOMIR MICIĆ

- 1 — ZENITIZAM KAO BALKANSKI TOTALIZATOR NOVOGA ŽIVOTA I NOVE UMETNOSTI (opšti tumač zenitizma i zenitizofska rasprava)
- 2 — KATEGORIČKI IMPERATIV ZENITISTIČKE PESNIČKE ŠKOLE (osnova za novu antiestetiku — vidi »Kola za spasavanje«)
- 3 — AEROPLAN BEZ MOTORA (a—b, najnovija konstruktivna zenitistička poezija)
- 4 — SLOBODNI PAD (sintetička novela)
- 5 — SUD POROTE (zenit-groteska. Mali čin velike drame)

II.

VE POLJANSKI

- 1 — ALARM (pobuda i poziv na zenitističku bunu)
- 2 — U SLEPOM CREVU PAROBROD (paradoks — priča iz 1001 mraka)
- 3 — LICE KOJE ZVIŽDI (balkanska neozenitistička akrobatika)
- 4 — SMEH PUŠAKA (komična tragedija)
- 5 — a — 300 HILJADA UDARACA U SEKUNDI (ultra-novela)
b — TIK-TAK KAO RAK U FRAK (mašinski večernji marš — pesma)

ZENIT-MEĐUNARODNA GALERIJA NOVE UMETNOSTI: Arhipenko (Rusija) Behrens-Hangeler (Nemačka) Delaunay (Francuska) Freudenu (Nemačka) Gecan (S. H. S.) Gleizes (Francuska) Gringova (Rusija) Hansen (Danska) Lisicki (Rusija) Lozowick (Amerika) Moholy-Nagy (Mađarska) Čaršun (Rusija) Willink (Holandija) Zadkin (Rusija)

SOMMAIRE — PROGRAMME

de soirée zenitiste 31. janvier 1923.

LJUBOMIR MICIĆ**1 - zenitizam kao balkanski totalizator novoga života i nove umetnosti**

I.

ZENITIZAM KAO TOTALIZATOR NOVOGA ŽIVOTA

Zenitizam je divlja provala na široki krater balkanskog vulkana.

Balkan je vulkan nepoznate snage.

Zenitizam je provala iz duboke potrebe za unutarnjim oslobođenjem čoveka od zaprašenog starog evropskog akademizma i njegove antičovečne paranoje.

Od toga neživotnog pustog akademizma zapadnoevropskih moljaca, koji su izgubili više knjiga i papira od sviju pacova — sviju laka — sviju kontinuiteta — stradalo je i prigušeno mnogo rasa, mnogo ljudi — propalo je mnogo mladih i zrelih generacija. Pod lažnim i praznim vidom »kulture«, koja je u svim dodanašnjim manifestacijama doživela svoj najsramniji epilog u možda poslednjem svetskom krvoproliću — uvažani su svi zapadnoevropski kulturni brabonjci bez ikakve kontrole i carine.

Bezbrojne sanduke s otrcanom markom »Evropa«, koja još može da imponuje samo onima što čiste cipele po čoškovima velikih gradova, primao je gotovo bez razlike svaki naš čovek, jer je u dugovremenskom reklamom stečeno lažno uverenje, da je sve to najbolje i jedino među jednim.

Ta nesretna balkanska nekulturna nirvana i hipnotički san, sugerisan od bezimenog i nepoznatog sugestora ubio je u našoj prošlosti našu široku dušu, obmanuo naš etički duh, zarobio naše veliko i dobro srce. Najvažnije motorne elemente koji uvek sačinjavaju čistu individualnost jedne rase — progutala je jedna gladna, pohlepna i histerična žaba koja se zove: Evropa.

Zenitizam je zato stvoren iz rasne nužde: za neovisnosti, za afirmacijom naše mladosti i zdravlja — stvoren je kao protuteža evropskoj paralizi i degeneraciji koja je neizlečiva.

Evropa, može samo da se ponovo rodi, oplodena sirovom snagom i novim semenjem a nipošto da se reprodukuje sama iz sebe.

Zenitizam hoće da posluži ljudima da vole život i rad, kao vitalna energetika.

Zenitizam hoće da posluži ljudima, koji osećaju veličinu patnje, da budu međusobna braća i drugovi.

Zenitizam hoće da posluži ljudima kao osveštavanje novoga čoveka u novome životu, koji je nepomirljiv neprijatelj papirnatih filozofija i romantično-pesničkih fraza.

Zenitizam hoće da posluži svima ljudima kao balkanski totalizator, koji treba da postane nova jaka baza uvetovana svima dosad nepoznatim pozitivnim elementima naše slavenske rase i svečovečnosti.

Ukratko vreme je dovoljno široko, da primi napokon i nas istočnjake u svoja kola, koja su bezbroj puta u dvadeset vekova projurila pored nas i preko nas, ostavljajući za sobom samo krvave tragove.

Mi dosada nismo imali ni smelosti ni snage da se povežemo u tim kolima. Mi smo ležali samo po terazijama naše prošlosti kao leševi i lubanje, oboreni i gaženi u herojskoj borbi za slobodom našega tela.

Naša herojska tradicija je velika i nenadmašiva. Ali tradicija naše kulture uopšte, veoma je neznatna, bezlična te zato nesrazmerna prema tradiciji fizičkog heroizma.

Mi zato nismo nimalo malodušni. Šta više: mi smo ponosni što se nalazimo u vrtoglavom periodu vremena, koje danas imperativno traži, da se samo naj-

bolji svrstaju u redove za NOVU VELIKU RABOTU POSTAVLJANJE PRVIH TEMELJA BALKANSKOJ KULTURI I BALKANSKOJ CIVILIZACIJI u koju mlada i punokrvna naša rasa mora uneti svoje najvitalnije elemente.

Prema ovome: zenitizam je po svome stavu anti-evropski i antikulturalan. A to je njegova vrlina, pošto on hoće i mora sudelovati kao pročišćena vatra u stvaranju novoga života. Mi smo danas na jednoj velikoj raskrsnici (Potrebno je da i ovde to neznam po koji put naglasim) Naša je dužnost da se opredelimo **ISTOK** ili **ZAPAD?** (Istok je rodio Hrista i Dostojevskog!) Mi smo istočnici.

Balkanizacija Evrope ukratko znači: formacija novoga tipa kulture i čoveka sa balkanskim žigom etike i neposredne čovečnosti — što nadalje znači: stvarati kulturu života a ne kulturu laži i papira — stvarati nov život i u tom životu novu kulturu za svakoga čoveka a ne za privilegovane, ne za biblioteke, galerije i muzeje.

Balkanizacija Evrope svakako je u savremenosti najviši stepen mogućnosti, pošto se nalazi kao najsiroviji zarez na pomičnoj skali **kolektivnog progressa**, koji treba da se obeleži za budućnost kao: **HEROIZAM DUHA**.

Barbarogenije nosilac je nesentimentalne sirove vitalnosti — čiste vere — nepatvorene duše — otvorenog dobrog srca, koje sa puno svečovečne ljubavi mi i Rusi unosimo u nov život novoga čovečanstva.

II

ZENITIZAM KAO TOTALIZATOR NOVE UMETNOSTI

Umetnost postala je najočitiji anahronizam. (Ovde naglašam sledeće: reč umetnost označava samo apsolutne stvaralačke manifestacije u delima, koje nipošto nemaju srodnosti sa raznovrsnim veštinama. Umetnost je napr. stvaralačko pesništvo ali nije umetnost opersko pevanje odnosno produkcija na glasoviru ili violini. To su samo veštine isto toliko vredne, koliko i pisci koji opisuju neke događaje ili slikari koji u bojama fotografiju videne objekte u prirodi)

Nova umetnost suprotstavlja se pseudoumetnosti i anahronizmu neproduktivne tj. reproduktivne umetnosti, koju mi ne priznajemo ne samo zato što nije stvaralačka, nego ni zato, što za **kolektiv čovečanstva** a niti za **totalitet čoveka** nije učinila do našeg vremena ni toliko, koliko srpska narodna pesma koju je stvorio narod kao **kolektivni stvaralac** i kao opštu svojinu.

Kad sam već kod narodne pesme, koju predpostavljam samo radi njenog kolektivnog stvaralačkog karaktera gotovo svemu što je posle nje kod nas i u Evropi stvorio **individualistički period**, naglašavam da je današnjem i budućem čoveku više potrebna jedna takva opšte narodna, međunarodna ili nadnarodna svojina koja je tako visoko iskočila kao jedini vrhunac čistog izraza naše rase u prošlosti. Više nam je potrebna čista, jednostavna veličina, nego ma koje takozvano umetničko delo, bilo sonet koga virtuoznog veštaka, bilo slika nekadanjeg ludaka Sezana. (Prvi kupac na prvoj Sezantovoj izložbi u Parizu bio je jedan srpski knez.)

Nepobitno naše vreme traži kolektivni izraz ali nipošto ne onakav, kakav je bio u vreme Kosova ili Renesanse. Traži se uvek takav vremenski izraz, koji će odgovarati nama, koji živimo u doba aeroplana i mašina, u doba radiotelegrafije, u doba tehničke akrobatike i brzine, u doba pomlađivanja ljudi s jedne strane i ljudožderstva s druge strane.

Razumljivo je da to naše novo vreme imperativno traži od nas da nademo i nov način izražavanja, nove konstruktivne i arhitektonske poluge za realizovanje i podizanje naših dela. Nužno je da stvorimo i novi stil koga zenitizam obeležava u okomitoj smernici a koji nikako nemože biti adekvatan nijednom stilu do sada.

Zenitizam je okomica povučena na horizontalnu ravninu simetrije.

Uprkos hiljadama zaprašenih akademija, koje »naučno« žive samo u prošlosti i od prošlosti — uprkos milijuna sedih i impotentnih akademika čije su oči na zatiljku a ne duboko pod čelom — mi svesno, sa jasnim ciljevima i principima (koje po potrebi za pozitivno delo možemo i menjati), hoćemo da stvaramo u vremenu, da obaramo ukočene i opasane mozgove, da radimo za budućnost.

Mi imamo snage da podnesemo i vaš smeh i dovoljno smo u sebi jaki, da poneseemo na vašu sramotu **žig ludosti** koja uvek znači: **budućnost**.

Zenitizam, novoumetnički pokret koji je stvoren na Balkanu posle Hrista ima sledeće zadatke:

1. da u novu umetnost unese što više zdravog i muškog vitaliteta te konačno da joj dade kičmu.

2. da sintetizuje sve ono što je najbolje i pozitivno stvoreno s velikim naporom u poslednjih dvadeset godina.

3. da unese reda i discipline u novovremenskom vrtlogu koji je povukao za sobom bezbroj epigona, lažnih proroka, snobova i hohštaplera

»Mi putujemo iz haosa da stvorimo delo«

4. da totalizuje sve stvaralačke elemente nove umetnosti i da ih privede u nov život i rad koji je pred nama i koga sam nazvao:

KONSTRUKCIJA SVEČOVEČANSKE EPOHE

Gde smo mi na poslu nema mesta ni kafanskim dekadentima — potomcima neizbeživog Bodlera, ni evropskim degenericima — potomcima Kazanova ili Marki de Sada. Nema za nas nikakove vrednosti dugokosi mladić ili čovek sa čupavom neopranom »genijalnom« kosom ili bradom, koji piše stihove — ako nije **čovek-radnik-pesnik** koji radialno deluje među ljudima, za njihovo stvarno i sveopšte dobro. Čoveka treba i opet da učinimo boljim nego što je dosada bio, makar sam ja lično ubeden: **ČOVEK JE HULJA**.

Novi pesnik treba da je ponovo učitelj i kreator, da je stvarač čoveka i društva, da je njegov movens i reorganizator.

Novi slikar treba da konstruiše, te zajedno sa inženjerskim delima, koja će kao **realnost** poslužiti ne samo kao dokumenat umetničke i kulturne vrednosti, nego i ljudima koji žive u zajednici bilo gradova, bilo železnica ili automobila.

Novi slikar treba da to isto čini, te zajedno sa inženjerima, arhitektima, skulptorima i pesnicima kao duhovnim prednjacima stvaraju u životu, za život a ne van njega.

Jasno je, da ovakvim stavom nastaje prelom sa prošlosti i svima salonskim tradicijama.

Zenit međunarodni časopis za zenitizam i novu umetnost, koji sa ovakvim borbenim stavom izlazi već dve godine u našoj zemlji na zaprepaštenje svijui Srba Hrvata i Slovenaca, bojkotovani moralno i materijalno od svijui strana — sve više proširuje svoje delovanje van naših granica i zajedno sudeluje sa svima onima koji su u radu za ostvarenje naših novih težnja, koje ja i odavde drugarski pozdravljam.

P. S. Do sada u 12 država, u preko 60 časopisa i novina vođeno je sa dovoljno pažnje računa o novoj pojavi **Zenita i zenitizma**, u kome časopisu saraduje cela jedna generacija celoga sveta. To spominjem samo zato da naglasim, kako je baš u našoj zemlji osnovan časopis jedini ove vrste u svetu, koji štampa radnje u svim originalnim jezicima, i da se vidi kako je žalosno što se naša zemlja (država, društvo, štampa) ponaša prema nama mačuhinski, dok smo joj baš mi zenitisti nesebično izvojevali dostojno mesto na međunarodnom bojištu, gde se najbolji bore za pobjedu nove umetnosti i nove svečovečanske kulture. Svejedno:

Umetnost je mrtva, da živi nova umetnost: zenitizam
Beograd 1. januara 1923.

Predavanje kao opšti tumač zenitizma održano u Beogradu 3. januara i u Zagrebu 31. januara 1923.

2 - kategorički imperativ zenitističke pesničke škole (vidi „Kola za spasavanje“)

3 - aeroplan bez motora

a

Divne su divne polazne stanice

Makar kuda

Lade ili aeroplani

Ploviti kroz šarena mora uljena od brodova

Gledati radiofilm: »SMRT NADUVENE ŽABE«

Makar Madagaskar

Mornari Dimnjaci Sirene

Topovi Turbine Kapetani

IMALI JOŠ MESTA ZA ČOVEKA

Zaspali su krmilari

Ja ću izmeniti stražu

Žene na veliko radaju posle morske bolesti

Žene ljube prije u koje se povijaju deca

Zato ne volim decu ni takove žene

Bežao sam noćas u snu od poplava

Gazim blato a spotičem se o kosture

Nisam našao luku

Napeo sam žutu kabanicu u smeru košave

Grizem ženi pune kukove i bedra

Ne bojte se: dosta je bilo krvi

Mleka Mleka Mleka

Skočio sam potajno u hidroplan

Slomio šuplji propeler nemačke tvornice

Usmrtio bešćutnog francuskog pilota

Razlomio beskrvnu englesku T. B. C. kičmu

Evo: naša jedina sloboda: pad

Evo: novi naš život opet: pad

Tres o zemlju

Tres-po-tres-po-tres-po-tres

Još čekaju vreme da me iskljuju gavrani

Napnite lukove strelci

Probodite me u strmoglavom letu

Visoko nad hrašćem pućaću u smrt

Tres-po-tres-po-tres-po-tres

Čekajte.

b

Možda se i varamo u obliku zemlje

Zar samo tri aeroplana postigoše svetski rekord

Otvora se napokon čelija motornih lubanja

Mrve se vaše opne kao orahove ljuske

Pokvarenu srčiku bacamo svinjama umesto žira

Gorak je plod civilizacije na balkanskom kontinentu

Možda je novi život školjka vatrenih slapova

— poleteti duboko

— putovati stepama

— pobediti majmune

— padati visoko

— pevati ljude

— prkositi čoveku

Sve je možda samo delo divljačkih slapova

Nijagara

Vardar

Samo divljački slapovi su moćni

divljački slapovi su surovi i strašni

divljački slapovi daju električnu silu

Povucite okomice iz temena

Utopija moje ludosti

Usvrđajte lubanjske munjovode

Utopija večna istina

Dižite utopijama spomenike

Uvis

Uvis

Uvis.

4 - slobodni pad

Mojoj divnoj gospodi

sintetička novela

Prvi put bio sam zaljubljen u moju učiteljicu. Zvala se Olga kao i prva učiteljica moje žene. Bila je onda lepa a i ja sam bio vrlo lep. U zadacima imao sam valjda zato uvek »veoma dobar«. Nikada me nije tukla. Ljubio sam je čistom ljubavi lepog muškog deteta. (Nisam znao za Platona ni Aristotela i možda zato mi je ime Ljubomir).

U školu išli smo uvek zajedno. Vodila me za ruku a meni to nije bilo pravo.

Onoga koji ljubi ne vodi se za ruku nego za srce!

Tek danas znam da je i ona mene volela. Sećam se uvek je na grudima nosila ruže koje sam za nju krao iz šarenog vrta moje pokojne majke.

A zašto je moja majka tako rano umrla?

Možda zato što sam krao crvene ruže u njezinoj mladosti i davao »mojima« lepoj učiteljici. Možda zato što smo ja i moj brat bili uvek vrlo nesretni i mnogo patili. Možda zato što smo stanovali negde u dvorištu kraj trgovine lesova »Pompes Funèbres«...

Zašto se uopšte uvek umire pre nego se počinje živeti? E baš si grbav živote moj kao i »moja« učiteljica koja danas posle dvadeset godina šeta ispod ruke jednog odvratnog šibera.

U žurbi na ulici skoro sam joj oćepio kurje oči i slomio korset. To je skrivio zagrebački tramvaj i auto tvornice »Fiat« koji su me hteli pregaziti. Luda želja dviju mašina za životom jednog zenitiste.

Tvornicu »Fiat« tužio sam sudu radi »uvrede časti« a zagrebački tramvaj predao policiji radi »smetanja javnog mira« i dečje ljubavi.

Znam — do »glavne rasprave« ne će nikada doći, jer sve moje tužbe u S. H. S. bile su i biće vazda izgubljene.

5 - sud porote

zenit-groteska. Mali čin velike drame.

Savremeni tipovi

Suknjotrčac i urednik društvenog časopisa

Burzovni senzal, bankar i novinar

Predsednik udruženih mumija i političar

Komunista i dramatičar

Univerzitetski docent i umetnički kritičar

Kokota i pobornica za ženska prava

Prvi čistilac cipela i akademski slikar

Drugi čistilac cipela, revolucioner i književnik

Treći čistilac cipela i žena zemaljskog poglavice

Vlasnik modernog salona za čišćenje cipela,

narodni poslanik, doušnik i homoseksualac.

Mali kolporter i reporter

Čovek iz gomile

Gomila

Moderni salon za čišćenje cipela. Pet uzvišenih stolica. Pet ljudi udobno sedi na uzvišenim stolicama. Vlasnik modernog salona, narodni poslanik doušnik i homoseksualac sedeći u pozadini na preuzvišenoj stolici čita francuske novine i puši cigaru. Dva momka i jedna žena marljivo čiste cipele.

Tramvaji — automobili — brzi prolaznici. Ulica. Novinski kolporter izvikuju najnovija izdanja: »Novosti« »Politika« »Dobro Jutro«. Mesec decembar 1922.

Komunista i dramatičar: Svi radnici trebaju da organizovano dodu večeras u buržujsko pozorište. Ja sam svojom velikom dramom svima pljunuo u obraz. Budite sretni, moj mladiću, što mi možete očistiti cipele. Svetlije, derane — svetlije!

Treći čistilac cipela i žena zemaljskog poglavice: I ja pišem drame. Ne smeta to što bolje čistim cipele. Sve sam zapljuvala čak pod pseudonimom, pa nisam bila takve sreće kao vi. A kako ste vi to pljuvali?

Komunist i dramatičar: Kako? Jednostavno: crveno. (Šapće) Ja sam komunist.

Treći čistilac cipela i žena zemaljskog poglavice: Aaaaaaa (Duga stanka) Bili i ja mogla biti kô ministar?

Komunist i dramatičar: Ako postanete internacionalna Eva. (Plaća odlazeći) Dodite večeras — biće revolucije.

Svi: Reeceevovolululucijeeeee.

Univerzitetski docent i umetnički kritičar (dolazi): Etika renesanse kauzalno sa Šekspirovim hamletizmom determinira supstancije intelekta i komponuje principe kao neo-bazu za dokaz artističke inferiornosti.

Suknjotrčac i urednik društvenog časopisa: Sve to ne pomaže. Treba imati malo sreće i puno žena. Lako je vama svima. Sva vaša slava moja je zasluga. Sve sam ja štampao u svom časopisu. Tohože — onaj me sad više ni ne pozna, a dao sam mu čak i jedne hlače, koje nisu bile sasvim poderane, samo da napiše o meni dobru kritiku. Morao sam čak oterati i poslednju ženu pošto je bila mrsava. Prevario sam se, da će mi doneti novaca. Eee... que bellezza una piccola ragazza. Gospe mi, propada svaki onaj, ko nezna dobro unovčiti svačiji patriotizam. (Odlazi).

Drugi čistilac cipela, revolucioner i književnik: Dobro je to — bogami dobro. Samo nama revolucionerima, pošto smo pobjegli iz Srbije i vratili se iz Francuske — ide rdavo. Ova ništarija, koji je moj odličan prijatelj, oteo mi je slavu. Mene je oterao da zadržim čistite cipele za revolucionarni pokret, a u to vreme on je sve prepisao pre mene i izdao pod svojim imenom. Uvek veliki pate i stradaju. Zato sam se osušio. Imao sam 57 kg., a sada samo 80 kg. Prokleti ponor. Krik iz ponora...

Mali kolporter i reporter: Dosta sam zaradio s jednim narodnim poslanikom kod monopola duhana. Za život mi više ne treba. Više neću prodavati novina. Još samo večeras »posebno izdanje« a onda... osnovaću svoj list... biću urednik... narodni poslanik... Ah...

Predsednik udruženih mumija i političar: Žurite se! Moram na sednicu republikanskog odbora. Tristo pedeseti memorandum... Sve su to nerealni ljudi. Tako mi majke božje sve ću ih dati povešati, ako ne budu hteli svući kapute i hodati u širokim gaćama. Republikanci! Mora se biti praktičan politikus. Pare, pare? Švida mi se što tako ozbiljno čistite cipele. Samo politika od seljaka izbija pare. Hvaljen Isus i Marija (odlazi).

Burzovni senzal, bankar i novinar (zapisavši sve što je prednji govorio): Baš dobro. Ne treba da izrežujem strane novine. Sen-za-cio-nal-ni intervju: Velika pobjeda narodne misli. Uzmite sutra naše novine. Sem burzovnih vesti biće i ljubavnih pikanterija: jedan sadista odgrizao dojku maloj devojčici od 9 godina. Pikantno, zar ne? Sutra pada dinar. Verujte mi, ja sam burzovni senzal, bankar i novinar. Provizija već je u džepu. He. Gladi bradu. Živela Jugoslavija!

Kokota i pobornica za ženska prava: Zar ne — divne su moje de-gro svilene čarape (povlači suknju polako do iznad kolena).

Prvi čistilac cipela i akademski slikar: Oooo... nožice su mnogo lepše. Ženske noge i aktovi osnova su svakog dobrog akademskog slikarstva. Ja ću ih jedamput naslikati, sa vašim dopuštanjem, ali — kubistički.

Kokota i pobornica za ženska prava: Ah — to je nešto à la Wiener Mode!?

Prvi čistilac cipela i akademski slikar: Ne, madame! To je slikarstvo: Chic parisien. Kad sam bio u Parizu — oh Pariz! — naučio sam modu i mrzim ovaj blatni nekulturni Balkan.

Kokota i pobornica za ženska prava: Tamo sigurno ima otmenih ženskih klubova. Celi život borim se za žensku slobodu ali muškarci nemaju mnogo smisla za nas sirote žene. Izgleda mi — s vama bi se mogla lako sporazumeti. Naročito mi se sviđa vaše slikarstvo: chic parisien. (Polazi) Dodite večeras u »Musie-Hall« — treći stô desno. Zovite: Amela. Moramo suzbijati prostituciju.

Prvi čistilac cipela i akademski slikar (duboko se pokloni i poljubi joj ruku): Au revoir.

Stanka. Na ulici vreva. Trube. Bubnjevi. Muzika kraljeve garde. Izdaleka tvorničke sirene. Dreka kolportera: Posebno izdanje — »Vreme« — »Politika« — »Novosti«

Svi čistioći sednu u uzvišene stolice. Brišu znoj krpama od cipela, duvaju u vazduh i zure u beli zid. **Vlasnik modernog salona za čišćenje cipela, narodni poslanik, doušnik i homoseksualac:** Donesi »Vreme« (Jedan od čistilaca izlazi. Odmah se vraća donevši novine) Večeras dočekaš me u krevetu. (Čita sporo ženskim glasom. (Istodobno jedan nevidljivi operater vrti aparat i projicira sledeći film na belo platno ili zid):

VELIKI ZLOČIN I SAMOUBISTVO MALOG COVEKA

hipersenzacija u 33 čina i 7 epeha

U sredu 31. januara o. g. oko 6 sati uveče, odigrala se u Gundulićevoj ulici velika tragedija, koja baca veoma ružno svetlo na naš glavni grad. Skoro sasvim je platio životom naš ugledni građanin i uzor patriota bankar gosp. F. Cviker, pošto je jednoj sirotoj ženi odnosno materi neopskrbljene dece, hteo humano i materialno da pomogne. Dobro se uvek zlim naplaćuje. Evo kako se desio taj nesretni slučaj po pričanju verodostojnih piljarica: Ugledni bankar gosp. F. Cviker, već dulje vremena, bacio je oko na lepu udovicu, čiji se muž nedavno sunovratio pod tramvaj br. 36, pošto je na njega pala sumnja, da je okrao uglednu bankarsku radnju spomenutog gosp. F. Cvikera. Bilo ih je doduše, koji su držali, da je sam bankar zlonamerno potvorio pokojnika, da ga makne s puta od njegove žene a i kao političkog protivnika. Ali to je već i u novinama demantovano pod brojem 4726.

Bankar prolazeći sinoć preko glavnog trga, spazi lepu udovicu — pođe ubrzanim korakom za njom ravno do kuće. Tik pred vratima zamoli je, da li sme uneti s njome što je lepa udovica odlučno odbila. Gosp. bankar joj je pokušao dokazivati, kako nije uzalud, i da će njezin život odmah od sutra krenuti na bolje. Sve te lepe i humane usluge nije htela udovica da primi. Brzo je otrčala u svoj stan, ne usdivši se nikoga zazvati u pomoć — zaključa vrata. Njezin dobročinitelj sledivši je u korak, otpiračem naglo otvori vrata i ponovo ih zaključa. Nekoliko vrisaka i zapomaganja odjeknulo je u noć. Iznenada, nesretnim slučajem, dolazi stariji sin i zateče nepoznatog čoveka gde mu siluje mater, kojoj su usta bila zabušena mirisavom maramom. Sin, u navali vlastite krvi, potegne revolver i opali ga u leđa neznancu koji se stropošta sa postelje. Na mesto je odmah dozvana policija i službujući lekar, koji je ustanovio, da će gosp. F. Cviker ipak ostati u životu. Nesretnik je odmah prevežen u bolnicu a neobuzdanog sina odvela je policija u zalužen zatvor.

Udovica je ležala u nesvesti do ponoći. I tako je zapečatila svoju nesretnu sudbinu jedna žena, koja nije imala snage, da životu pogleda ravno u oči

(Zatim je projicirano nekoliko savremenih reklama: »Alda-čaje« »Fiksum« »Bosna-film« »Union« bonboni) **Mali kolporter i reporter** (uleti zadihan. Urliče): Moj brat obešen... Majko... Moj nesretni brat... (Pao je. Oko njega razbacane novine. Nariče) Naš dobri jedini... obesio seeee...

Treći čistilac cipela i žena zemaljskog poglavice: Budala!... Siromah, baš mi je žao tog uglednog člana naše stranke. Nedužan čovek uvek strada. **Drugi čistilac cipela, revolucioner i književnik:** Daaa — i pravo je da se ona bena obesila. Tako je kad se deca mešaju u ljudske poslove.

Prvi čistilac cipela i akademski slikar (Digne jedne novine sa zemlje i čita) »Najnovije vesti: sin silovane udovice M. K. koji je počinio zločin kvalificiran kao pokušaj umorstva na bankaru F. Cvikeru, obesio se jutros u svojoj ćeliji« — Klipan skupa sa svojom materom. Vidi se, da nisu ni prinuđili Pariza. Već je vreme, boga mu, da i ovde bude malo više kulture. (Istodobno filmska projekcija pokazuje sliku obešenog mladića u tamnici.)

Vlasnik modernog salona za čišćenje cipela, narodni poslanik, doušnik i homoseksualac (prvi put diže se sa svoje preuzvišene stolice. Polazi prema malom obnemoglom kolporteru): Sine... ja sam kriv...

1 - alarm

Zaklinjem vas sinovi Balkana kuburom i Kajmakčalanom, ne budite ljubavi naše, ne budite je — razorićemo Evropu!

Nije ovo: ni nacrt trgovine devizama
ni svileni čarapa
ni viski sa sodom
ni baba svodilja estetika
ni fazanovo pečenje
ni stranačka agitacija
ni mudrost Istoka.

Kategorički ne. Ovo je mudrost Balkana: **zenitizam** Istorija sama najveći je prijatelj zenitizma. Zato se varaju svi njegovi neprijatelji, koji misle, da će ga uništiti svojom »mudrom« ignorancijom.

Zenitizam se bori za čisti balkanski elementarni izraz. U najbližoj okolini strelja levo i desno: margaree i napudrane evropske šmrkavee, koji visoko digoše parolu: **Kud cela Evropa tud i balavi Balkan.** Ne: Ko je glup ne budi mu drug!

Zato mi nikako nismo drugovi glupana. Mi smo možda ljudi. To je i tačno.

Evo objašnjenja:

Ograničen čovek nikako nemože, da nađe mesta u svojoj glavi za ma kakovu monumentalnu misao, kao što niko od nas ne može da spravi zagrebačku katedralu u svoj džep.

Što sledi iz toga? Sledi, da su ljudi sa ogromnim duhovnim koncepcijama ludaci prema onima koji takovih koncepcija nemaju, a ne mogu ih čak ni da svate. To su mediokriteti.

Ko je lud ne može, da bude glup. Muhamedi beže iz Meke u Medinu — jer su ljudi Hristosi umiru zapljuvani na krstu — jer su ljudi Gandija grle tamnice — jer je lud. Jana Husa spaljuju — jer je lud

Ali, kad se Muhamedi vrate — gomila pada na kolena Kad raspeti vaskrsnu — gomila pada na kolena Kad su utamničeni slobodni — gomila pada na kolena Kad se spaljeni dižu — gomila pada na kolena. Zar možda i istorija laže?

Umetnost od uvek vrši svoju čovečnu dužnost bez privilegija magaraca.

Umetnost uvek je prvi vesnik novoga vremena. Na kraju krajeva umetnost je najjača komponenta stvaralačke kulture.

Suvereno se ovde konstatuje: prvi, pesnik kod nas, koji daje naše novo vreme, deskriptivom reči u prostoru, to je Ljubomir Micić. On je udario prve temelje balkanskoj epoli.

kriv... (Spazi projekciju. Krikne. Zatetura. Zarida. Ljosne mrtav. Udarila ga kap).

Znatiželjna gomila ljudi.

Ulica neprestano vrije. Automobili neprestano trube. Kolporteri neprestano trče i izvikuju — »Vreme« — »Politika« — »Novosti«

Čovek iz gomile: Braćo! Drugovi! Razorimo tamnice. Trule su evropske države... Braćo! Drugovi!... (Burni pljesak gomile)

(**Gomila** unisono potmulo i polako čita sledeći filmski napis: »**GLAVNI KRIVAC JOŠ NIJE MRTAV — GLAVNI KRIVAC NIKAD NEĆE BITI MRTAV**«) **Svi** prisutni glasno pitaju i ponavljaju: **KOME DA SUDIMO? KOME DA SUDIMO?**

Pobedni marš vojne muzike. Burni protesti i buntovna pesma. Narod se valja ulicama. Učestali pušani hici. Uzvici »Vreme« — »Politika« — »Novosti« Na praznu preuzvišenu stolicu pala je žuta raskomadana projekcija obešenog mladića.

VE POLJANSKI

Zenitizam je ušao u Evropu. Evropa se čudi balkanstvu, koji pruža nove i pozitivne rezultate.

Zenitizam tera Evropu sa balkanskoga poluostrva. Dosta je bilo!

Mi zenitisti, koji postavljamo prve temelje balkanske kulturne epohe, oslobođene od evropskoga pudera i šminke, ismejavani smo u našoj sredini od bečkih »kulturtregera« i pariških odekolonjista.

E pa alal vam svima, koji se rado smežete. Sa moje strane neka vas Alah sam blagoslovi.

Mi ipak polazimo dalje.

Rečima postavljamo plastične konstruktivne elemente i objekte. Plastika tih objekata postizava se crnim i belim u reči. To je paradoks.

Objekti u prostoru gledani sa raznih tačaka reflektuju se raznoliko.

Paradoksom postignuta plastika odnosnoga objekta: zenitističke pesme, drame, romana, reflektira se introspektualno.

Refleks prenaša se na duševno polje pojedinaca: nekome smešno — nekome ludo — nekoga bole ljubanja — nekome se grči mozak — neko plače.

Ovo je posve jednostavno objašnjenje, koje se nemože nerazumeti.

Zašto se logici otkazuje ljubav?

Zato, pošto logika isključuje psihologiju! Pomoću psihologije dolazi se do asocijacije, koja je bitna u zenitističkom pesništvu. (Vidi: »Kategorički imperativ zenitističke pesničke škole«)

Stvaramo novu logiku: **logiku paradoksa.**

Za nas nema više tajna ni misterija. Novi ljudi tačno su orjentisani u svome vremenu.

Današnja kultura kao rezultanta sviju dosadanih kultura pokazuje se u znaku: **totalno negativna.**

Treba injekcija. Još noviji salvarzan od neosalvarzana jest **zenitizam.**

Samo onaj ima pravo da se baci kamenom protiv zenitizma, koji je zadovoljan sa današnjom kulturom i današnjim stanjem u svetu.

Držim da takovih nema. Ko se od vas digne protiv zenitista, znamo da, ili laže ili je idiot.

Živela invazija Balkanaca! Dolje šminka i puder! Živela zenitistička buna!

2 - u slepom crevu parobrod

Priča iz 1001 mraka

Gomila vrišti. Koncentracija zlikovaca. Apoteke su otvorene. Ulica je vesela. Sunce kleči i gleda u konje. Konji kleče i gledaju u sunce. Sve su teze bolesne

bludnice. Kolporter su pioniri Bonar Loa. Tramwaji su zamišljeni. Trgovci su mudraci sa istoka. Akademija Nauka i Umetnosti podeljuje orden i stepena za mudrost — trgovcu idiotskih preparata Dru Kazali.

*

Asfalt je zapljuvana lubanja grada. Olovo pada na grad. Sumrak. Ulica luta po gospodinu Terorenu. Teroren je tajni savetnik kralja podzemnih država

S. D. P. Č.

Savezne Države Podzemnog Čovečanstva

Teroren je mnogo uvaženi član društva za organizaciju S. D. P. Č.

*

U Terorena ulazi kuća. U kuću ulazi ulica. U Terorenu se razletela spektralna strahota. Ulica je stajala nasred njegove lubanje. Teroren radiografiše u pedeseti vek:

Konstruisali smo parobrod za plovību do vas. Eksperimentat slabo uspeva. Parobrod se nasukao u našem slepom crevu. Imamo visoku temperaturu. Užas je ušao u našu kičmu. Kuće su se povampirile. Za svim čoškovima zlikovci.

SAMO JA IMAM TAJNE SPISE O ČOVEKU

Svaki je korak potres mozga. Svaki je pogled gadenje. Svaki je pokret grč. Svaka je reč kletva. U mozgovima lavine. U kutijama za šibice krijemo požare.

(Ovde je pao meteor i prekinuo svaku vezu.)

*

Ulica je krenula dalje. Teroren se našao pred vratima krčme. Vrata su ga otvorila. Krčma je prošla kroz Terorena. On je video kako gitara svira na radniku. Krčma je bila jedna i pjana. Jedna čaša se smežala na Terorena. Teroren upita:

Što je smešno?

Čaša odgovara:

Zar ne vidiš koliko pijem svoga čoveka. On je radnik u fabrici sećera. Život mu je gorak. Toliko ču ga piti, dok mu oči i mozak ne ispijem... Teroren se zaprepasti. Vertikalno je uleteo u sobu. Zapalio je ormar i metnuo ga na stô. Jedan ogromni erni zid zvrndao je oko stola na gorućoj svetiljci. Soba je zujala kroz muhu. Na Terorenu se našla postelja. San ga je usnuo.

*

Svanulo je jutro. Postelja je probudila. Na svoje veliko čudo našla je na sebi mrtvo telo Terorena. Utvrdilo se, da ga je ugrizao zid, i da je dobio otrovanje šestoga rebra. Posle je nastupila komplikacija i zapaljenje košulje.

Celi taj dan plakala je lampa i ormar. Ogledalo se raspuklo od žalosti.

Dva dana posle ovoga slučaja razrezao je leš lekare. Tri dana posle ovoga slučaja — uz velike počasti položili su

Grob u Terorena

Crnoj svečanosti prisustvovao je sam kralj Saveznih Država Podzemnog Čovečanstva.

Četiri dana posle ovoga slučaja alarmirao je Teroren veliku crnu armiju u S. D. P. Č.

3. lice koje zviždi

Većan sam.

Tako govoraše on. On je bio Muhamed samo se nazivao Kor.

Brzinom sunčanoga traka juri mržnja u Korovu fabricu imaginarnih svetova.

Kor preskakuje toranj.

Toranj zvoní katastrofu.

Ljubav gospodina Kora čekala je na monumentalni objekat. Korova ljubav ruši mrak na horizontu.

Kor nije Bog.

Kor je čovek.

Kor nije zločinac.

Kor je kandelabar.

Kandelabar truje sunce.

Sunce truje vekove.

Kor truje upitnike.

Kor razbija labirinte.

U glaví Korovoj kleči večno pitanje.

Kor zatvara oči i vidi nebrojena čudesa.

Gleda: ljudi lete u ponore

ponori teku u violine
violine padaju na mesece
mesece jure u mozgove
mozgovi cure po ulicama
ulice jašu na petlima
petli kukuriču u podzemnim vozovima
podzemni vozovi žure u milijarderovu cipelu
milijarderova cipela drobi lubanje
na lubanje padaju vasseljene.

Korovo lice je lokomotiva.

Korovo lice žviždi pred tunelima.

Korove oči su oštre lampe.

Oči seku mrak.

Mrak je simfonija užasa.

Gde su čovekove tračnice?

Našao sam!

Kor je upalio atmosferu.

Korovo lice trubi u zapaljenu atmosferu!

4. smeh pušaka

Komična tragedija

(Trg slobode. Obelisk palim junacima. Čuje se vika kroz radiotelefon sa konferencije za ozdravljenje Evrope. Zima 13h. Po svim ulicama zveči šimi).

I. Čovek: Gladan sam

II. Čovek: Bolestan sam

III. Čovek: Imam protezu

IV. Čovek: Deca mi umiru

V. Čovek: Slep sam

(Ljudi govore besprekidno. Stoje jedan do drugoga kao lutke.)

Uniformisani uleti: U ime zakona vi ste spašeni! (Signalizira rukom)

Salva

(Svi ljudi padaju kao minirani fabrički dimnjaci. Tišina glode obelisk. Mračí se u crno. Šimi orgija. U radiotelefonu zaglušna vika.)

Uniformisani pali cigaretu i signalizira

VI. Čovek (dovozí dvokolice za bezimene mrtvace.) Ovi ovde? Dobro!

(Prilazi leševima. Govori tiho.) Drugovi ustajte! (Iznenada zaskoči Uniformisanog. Leševi se brzo di- goše. Pomogli su mu strpati Uniformisanog u dvo- kolice za bezimene mrtvace. Šimi prestao. Strašna detonacija. Očajna vika zvoní u radiotelefonu.)

Radio-telefon: Pomoć! Pomoć! Razbojnici! Barbari! Tankovi! Barbari! Neka se sa Ajfelovog tornja strelja u Trockijevu petu!

Uaaaaa!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

(Detonacija na telefonu i na trgu. Svuda gori. Preko trga prelaze gomile i viču)

Živeo čovek. Živeoooooooooooooooooooo.

Dolje čovek. Doljeeeeeeeeeeeeeee.

(Viču u svim evropskim i azijskim jezicima.)

5. 300.000 udaraca u sekundi

a

Serpentinela

Ulica šumi i gazi gladnoga mladića.

Jesensko urlíče veće. Svi gratski satovi cinično po- kazuju

9h

On je gladan. Ime njegovo je Rakir.

Rodio se sasvim slučajno i posvema je zaboravio na taj smešni fakat.

Da! To sam ja! Rakir!

Ti Rakir!!

Da! Ja te ljubim. Podi samnom. Znam da si me tražila. A ja sam bio evo ovde na tramvajskoj trač- nici. Umišljao sam da je ova tračnica zmija. Hteo sam ju smrskati. To mi nije uspelo. Željezo je tvrdo i ne pretvara se u zmiyu.

Da! Ja Rakir ljubim tebe Martira. Ti ćeš sada poći u moju postelju. Ti ćeš me udaviti od užasa u tri- umfu strasti. Patim. Podi. Mučim se. Umirem. Dodi. Martira! Tvojom ljubavlju preobražavam se u po- preki hieroglif.

Ja Rakir.

Ti Martira.

Mi smo čarobnjaci. Dodi da smrskamo glavu železnoj zmiyi, da umremo od 300.000 udaraca u sekundi po glavi.

Glad.

Grad.

Smrad.

Svi su kabareti u gradu vesele crkve.

»Marš pseto!«

To su poslednje reči Rakira i Martire!

tik-tak kao rak u frak

b

Na lakat bi progovorio

Da plamenog nemam biča

Ženke favorizuju kraljeve

Svako je svoje sreće kovač

Kraljevi žderu živu decu

Ramzes bio je prvi decožder

Moje su večeri kletve štrajkujućih rudara
posle katastrofe

O egipatska piramido i ti kurvo sfinjo

Koji kralj to beše decožder veliki

Da nam ostavi tvoje lice u spomen

Tko da ne bude veseo

Kad večernjom cestom projure fikcije

U ekspres aeroplanu umire ludi pilot

Brzometne čekice amo heeaj

da probijem portal Čovečje Banke

da sakujem sreću sviju nas

od zlatnoga prasca

Sutonom evo šalja se mrak

Ja oblačim frak

U svečanom odelu klanjam se vremenu

Što putuje kô rak

Ekspres — u mrak

tik—tak

tik—tak

tik—tak

Opijum

Mak

Mak

Crveni

ZENITIZAM

ZENITIZAM

ZENITIZAM

ZENITIZAM

„UNION“

tvornicakanditaičokolade

Zagreb

Preporuča svoje najbolje
proizvode i to:

Union čokolade

Union desertne čoko-
ladne bonbone

Unionsvilenebonbone

DIONIČARSKO DRUŠTVO

„MERKUR“

Veletrgovina i konfekcija papira

TELEFON 17-95 · ZAGREB · ILICA BROJ 31.

Brzjaví: PAPMERKUR

Bogato skladište

pisaćeg i risaćeg pribora.

VEREŠ I DRUGOVI

Nakladno i grafičko reprodukciono poduzeće

Zagreb, Marovska ulica 21. — Telefon 11-78.

IZRAĐUJE:

Klišeje, auto- i fototipije, za tisak u jednoj i više boja. Crteže za reklamu, plakete, etikete, tiskanice. Dionice i vrijednostne papire.

„DUNAV“

Osiguravajuće dioničarsko društvo, Zagreb

Osnovano godine 1920. sa dioničkom glavnicom od K 10.000.000.— Jamčevne zaklade koncem 1921. K 14.343.456.—

Sjedište: Zagreb, Zrinjski trg broj 14.

Podružnice i glavna zastupstva: Novisad, Split, Vršac, Ljubljana, Subotica, Sombor, Sarajevo, Osijek, Veliki Bečkerek.

»DUNAV« se bavi životnim osiguranjem rente po najnovijim kombinacijama, a zaključuje ih uz najpovoljnije premijske stavove.

Osim toga se bavi »DUNAV« zaključivanjem osiguranja proti požara, provalne kradje, tuče i nezgode; zatim osiguranjem stakla, transporta te konačno osiguranjem zakonite dužnosti jamstva.

Najbolja Najtrajnija Najsigurnija

Embalaža

jest onaj ovojni materijal, koji pruža najveće probitke svim strukama, koje razasliju bud kakovu robu, bilo poštom, bilo željeznicom.

Valovita ljepenka

(Wellpappe) u uporabi najjeftinija je embalaža, a pruža najveće osiguranje protiv loma staklene robe, boca, jaja i svake ine lako lomive robe. Valovita ljepenka laglja je od svake druge embalaže, prišteduje dakle mnogo poštanskih troškova. Valovita ljepenka daje se savijati, žilava je, trajna je i otporna, ne krši se dakle prigodom transporta tako lako, kao tanki drveni sandučići. — Nadalje dobavljamo Vam iz mnogobrojnih, strojevima izvrsno opremljenih odjeljenja naše

Tvornice kartonaža

sve u obzir dolazeće vrste embalaže od ljepenke i papira. Sve naše proizvode dobavljamo Vam po volji bez tiska ili tiskano u knjigotisku, kamenotisku, jednobojno ili mnogobojno, u najsolidnijoj, najboljoj i najkulantnijoj izradbi, kao što se ovi proizvodi već 24 godine kod naše tvrtke:

Rožankovski i drug

dioničarsko društvo

Zagreb, Savska cesta br. 27-29

Telefon broj 4-86

Utemeljeno 1898.

Balkanska Banka

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 25 — ZAGREB — Jelačićev trg 25

Dionička glavnica K 200.000.000 — Telefon broj 8-65 i 7-03

Brzoj vni naslov: „BALKANBANKA“

PRIMA uloške na uložne knjižice sa 6 posto čistih

PRIMA uloške na tekući račun uz najpovoljnije ukamatačenje

ESKONTUJE mjenice

IZRVŠUJE burzovne naloge, te isplate na sva tuzemna i inozemna mjesta

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.

NEMO PROPHETA IN PATRIA

**што је писала
светска штампа
о зениту
о зенитизму
о зенитистима?**



■ „Зениш, међународни часопис, јединство нових европских смерница у уметности и књижевности.“ — *Action—Paris*.

■ „Зениш објављује програмни чланак Љубомира Мицића — *категорички империјални зенитистичке песничке школе*. Зенитизам је покрет нове уметности на балканском полуострву, чији је прави покретач југословенски песник Мицић.“ — *Athéna—Paris*.

■ „Зениш европски часопис уређује Љубомир Мицић. Објављује прозу и поезију у свим оригиналним језицима. Тражи да уочи све врсте култура и да из њих извади душу живота.“ — *Aventure—Paris*.

■ „Зенитизам — најновији уметнички покрет. Док се свакодневно пришива експресионизму да је мртав, и док је у Милану Маринети опет славно пропао, дотле се уздигао најновији смер — Зенитизам. Ова мешавина америкизма и јасноће, таман је своју централу сместио у Загреб, који је конкурентски град Београду. У Југославији култура је додуше унешена са коњићким атакама, (у чијим се основним школама чита — Ибзен!) али Љубомир Мицић, уредник међународног часописа „Зенит“ бори се у зенитистичком манифесту против свију традиција: О Европејци, ваша су чела уска, ми вас мрзимо Међу зенитисте броје се: Behrens, C. Einstein, Epstein, Fels, Talov, Gleizes, Goll, Hansenclever, van Hemskerck, Kulka, Heynicke, Kassak, Pannwitz, Sauvage.“ — *Berliner Börsen Courier*.

■ „Ми нисмо још тако далеко допрли у модерним уметничким покушајима, да са сигурношћу утврдимо, како је ово „Зенитизам“, који нам долази из Београда у облику једног значајног часописа... (Овде је прештампана песма Љ. Мицића бр. 6. из „Кола за Спасовање“ у немачком преводу Ур.)“

■ „Ми се надамо да Југославија није тако често препаднута оваковим инспирацијама; до сада је бар била једна са свим здрава земља.“ — *B. Z. am Mittag—Berlin*.

■ „Радио: нова уметност: Све друго је лимунада са ледом — афирмација српског песника Љубомира Мицића, кога ми хоћемо да лансирамо.“

■ „ЗЕНИТИЗАМ: БАРБАРОГЕНИЈЕ... Живео, живео! То не долази нико други него Љубомир Мицић, вођа авангарде да нам каже, како то геодолито млади „барбари“ (толико много држе о себи!) у С.Х.С. жељни сензације, хоће да буду интелектуална инвазија и пламен латинског света. Зенитизам: српски барбарогеније.“ — *Bollettino della Casa d'Arte Bragaglia—Roma*.

■ „Зенит како се види, војује против јакога традиционализма и културног сепаратизма, изјашњава се за братство свију људи. То је први и јест једини међународни часопис на Балкану,

а доноси песме изабраних аутора у оригиналном тексту и модерне слике свију народа.“ — *„Cas“—Praha*.

■ „Из Југославије долази нам тако модеран и жив тако темпераментан и свеж разнобојни часопис. Није великога опсега а ипак се на његовим страницама збио цео свет.“ — *„Cerven“—Praha*.

■ „Овде је у последње време највише побудио сензацију нови међународни часопис „Зенит“ и зенитизам, који...“ — *„Češke Slovo“—Praha*.

■ „ЗЕНИТ је име међународног часописа који проповеда новоуметничку струју Зенитизам. Главни представник струје и уредник споменутог часописа је Љубомир Мицић, песник књиге „Ритми мојих слутња.“ Његово садање деловање је претежно програматско. Већина његових сарадника, маркантне су личности модерне југословенске књижевности, које је одмах окупио око себе и тако је Зенит као репрезентативни гласник... Доноси сликарске репродукције модерних сликарских струја... По својој идејној страни, зенитизам је право лице нашега времена: израз јаке воље за човеков препород, израз тежње ка новоме човеку, који се родио у најокрутнијем понижавању човекове личности у рату. У уметности он види средство да оствари тај идеал.“ — *„Delo—Trieste“*.

■ „Љубомир Мицић, чувени југословенски песник покретач је нове књижевне струје: зенитизам.“ — *„Esperanto Triumfonta“—Anvers*.

■ „Зенит је машина мисли, која бележи све интензивне знакове у животу.“ — *„Tableros“—Madrid*.

■ „Зенитизам. Дабоме, зенитизам. То је југословенска форма израза — Зенитизам је се укорењено недавно са једним часописом, који се одлично зове „Зенит“ а издаван је од Љубомира Мицића. У тражењу нечувених уметничких форма изражава страсну мржњу против рата, тежњу преко свију граница и земаља, глад за свеопштом културом, љубави и братством.“

■ „Стварно труди се зенитизам, да избрише националне границе тиме што часопис објављује песме у свим језицима.“ — *„Frankfurter Zeitung“*.

■ „Зенитизам! Реч која спасава. Шта је зенитизам? „Зенитизам је балкански тотализатор новог живота... Зенитизам је балкански тотализатор нове уметности... Зенитизам је вертикала повучена на хоризонталну раван симетрије.“ Са свим тачно.

■ Наши су предходници чезнули за класиком и желели да у Јелаци буду спасени. Али Грчка тада није лежала на такозваном Балкану, него такорећи на звезди европске чежње. Сада је напоскон Елизијум географски одређен. Напред на Балкан!

■ „Балканизација Европе свакако је у са-

времености највиши степен могућности, пошто се налази као најсировији зарез на помичној скали колективног прогреса.“ Чујеш ли Шпенглеру?

■ „Пре се са лудим поносом трудило европеизирати Балкан — али сада долазе они са Балкана да нас љубезно мољују: Французе роза а Немце небеским плавилом. Средња Европа постаће јелизијска бомбоњера.“

■ „Ми наднеми Фридриха Ничеа, пошто нас је свет осудио, дугујемо захвалност „Барбарогенију“, коме такође захваљујемо, да часопис „Зенит“ европском човечанству, сем балканског језика, говори и немачки. Само у поднаслову читамо у језику прагога господина Поенкареа „revue internationale zenitiste et de l'art nouveau.“

■ „Дакле неће Барбарогеније са оружјем ни свирепом дипломатијом да прошири дух човечанства него помоћу *l'art nouveau* и нова уметности, како се то већ балкански зове.“

■ „Нова уметност! Шта је уметност? пита господин Мицић. Он вели нечувене речи: „Уметност је мртва, да живи нова уметност: зенитизам!“ — *„Frankfurter Zeitung“*.

■ „Десет хиљада „Зенита“ на Балкану. Нова југословенска уметност... помешана панславизмом коме припада велика културна улога будућности, па чак и хегемонија. — Европа је стара жена, Балкан је младо мушко. Зенитизам је хероизам духа — вели Мицић.“ — *„Hirlap“*.

■ „Зенитисти, то је југословенска елита, која се окупља око часописа „Зенит.“ У манифесту новог часописа навешта се одлучна борба и револуција у уметности, на светском пољу. Симпатизује са футуристима, са кубистима, и са свима новим манифестацијама савременог живота. Навешта се рат до истраје свима реторствима и академизму старог европског света. Сарадници ту данашња раса. Песме су објављене у оригиналним језицима. Баратају такође, са свима језицима. Као у Вавилону.“ — *„Il Tempo“—Roma*.

■ „Нови часопис Зенит, који излази у Југославији, обавештава нас о савременом ставу кога је заузео у модерном животу. Машина мишљења, регистар свију сигнала живота или уметности, активни фактор постојања. Он афирмира нов европски дух који нам долази. Он уједињује у уметности све изме, сродне и наравно непријатељске: футуризам, кубизам, и т.д. Он уништава дипломатију европске језичности, реторику која се скрива пред оном која би имала нешто да каже а не казује ништа...“

■ „Барбари, у овом случају, искрено, они сами, Зенитисти покрећу нови језик, чије је дејство у самом језику, крик и ритам.“

■ „За француску спомињу се имена: Cendrars, Drieu La Rochele, Salmon, а за немачку Einstein

и Georg Kaiser. Исто тако заступана је: Италија, Америка, Русија, Шпанија, Мађарска, Србија, Пољска, Финска, Јапан. Перу, Мексико, Чехословачка, Данска и Јевреји.“ — *„L'Intransigeant“—Paris*.

■ „Идеје које дејствују — ЗЕНИТ, читајте број 17, руска нова уметност.“ — *„Manomètre—Lyon“*.

■ „ЗЕНИТ је окупио око себе све револуционарне духове најмлађе Југославије Њихов вођ је Љубомир Мицић, који је тај покрет назвао именом „Зенитизам.“ Ти најмлађи наглашавају хер изам духа, пошто су пре њих сви народи славили хероизам тела. Међу сарадницима „Зенита“, многа су имена домаћих и страних песника. Пољански је најзанимљивији у том целом покрету.“ — *„Narodni Listy—Praha“*.

■ „Футуризам је данас куриозум а с њим се боре о светско првенство: зенитизам и дадаизам.“ — *„Narodni Listy—Praha“*.

■ „Најновије: Зенитизам, најновотарскији уметнички покрет у свету. И нас је почаствовао с једним живим часописом. Издавач: Љубомир Мицић...“ — *„Neues Wiener Journal“—Wien*.

■ „Зенит. Директор Љ. Мицић. Београд. Доста, дивљења вредни су, да се истакну напори Љ. Мицића, покретача зенитизма, које он чини за нову уметност у Југославији. Зенитизам жели бити балкански тотализатор новог живота и нове уметности и гаји много симпатија према конструктивизму. Пошто у Југославији не постоји никакви терет традиција, нови уметници окренули су према најекстремнијем смеру кубизма. Али г. Мицић коме признајемо спремну интелигенцију, треба да буде на опрезу. И аша је жеља, да се г. Мицић упозна с последњим манифестом футуриста о механичкој уметности. Овако би се могле измирити и највеће симпатије за конструктивизам, а да се ипак остане на пољу уметности.“

■ И г. Мицић који није лакован фанатик довршиће деловање тако, да ми будемо у праву.“ — *„Noi“—Roma*.

■ „Зенитизам. Нови уметнички смер. Покретач му је Љубомир Мицић, вођ југословенске младе књижевности а И. Гол опростио се од експресионизма и први потписао зенитистички манифест. Пред нама су последњи бројеви „Зенита“ и у различитим смеровима интересантни... Часопис сједињује најбоља модерна имена из целог света и то у оригиналним језицима: немачки, руски, француски, српски и немачки. Добро је да се зна, како се у једном прилично и мало познатом граду млади људи једне младе нације труде око нове уметности. Тако напр. „Зенит“ бр. 7. извештава о ономе што ствара млада чешка генерација у Прагу, боље него сви прашки часописи.“ — *„Prager Tagblatt“—Prag*.

■ „Зенитизам — црвени летак. Симпатична је

энергична клетва „крвавог века“ и последњи редови озбиљно и са горчином утврђују „Човек је човеку само злочинац и убица. Побуна робова...“ — „*Prager Presse*“ —.

■ „Зенитизам.... Чему тежи и шта крај тога постижава сасвим је одлично и има врло озбиљан *raison d'être*. Он ослобођава.... од надувене озбиљности и чисто у свим облицима у којима се се јавља.“ — „*Prager Presse*“.

■ „ЗЕНИТ. Часопис ЗЕНИТ редигован од Љубомира Мицића жели да у модерном животу заузме место временског часовника Зенита, који је гарантован триста година. Часопис уједињује у уметности све непријатељске изме, и ако су они сродни: футуризам, кубизам, пуризам, експресионизам, дадаизам, ултраизам, и т. д. ЗЕНИТ је међународан и међурелигиозан. ЗЕНИТ објављује песме у свим оригиналним језицима иа глобусу, а појављује се у Београду, Паризу, Риму, Минхену, Берлину, Москви, Чикагу, Токију. Обновља дело Вавилона у епохи језичних конфузија.“ — „*Promenoir—Lyon*“.

■ „10. свеска међународног часописа „Зенит“ доноси у оригиналу песму руског песника Мајаковскога а у чланку редактора Љубомира Мицића поново се излаже програм зенитизма: Што хоће зенитисти? Прелом! Супериорни став према досадањој штићеници *Madame Europe*—²/ посвемашње негирање њезине спољашње цивилизације.“

Приђимо „Зениту“ који већ данас има европско име и велики значај....“ — „*Rovnost—Brno*“.

■ „Не можемо довољно изразити симпатије за овај доследно интернационални часопис. Међу Зенитовим књигама изашао је „Манифест Зенитизма“ у коме се исповеда мишљење о зенитизму као смеру, који сједињује све уметничке покрете у борби за нови свет и нову културу.“ — „*Rude Pravo—Brno*“.

■ „....Излази часопис, који је око себе окупио све младе југословенске снаге ликовне и писане уметности. Тако југословенска модерна детерминована сировим темпераментом, пуна живота и пуна смелости; она даје часни залог, да ће се из њених ванзаконских покушаја родити уметничка дела велике вредности.“

„Зенит је међународни часопис за нову уметност, уређиван од Љубомира Мицића, под једним од главних парола: „Исток против Запада, и Москва против Париза....“

„....У том часопису читамо све знаменита европска имена: Dermée, Einstein, Fels, Gleizes, Goll, Hasenclever, Salmon, Lunačarski, Blok, Survage, Modigliani.... (ама Југославија заступана је именима Форетића, Мицића, Петрова, Пољанскога и осталим.“

„....Зенитизам као уметнички и филозофски смер хоће антропоцентричку хармонију и синтезу времена. Опширније гледиште развио је Љубомир Мицић у манифестима и разним чланцима. Зенитизам је дело духовне револуције. Зенитизам је рат против лажног пацифизма савременог доба....“

„Зенит“ је прво лице данашњег револуционарног времена, жариште зракова које — светле кроз цео свет. Некоја дела штампана у „Зениту“ можемо примити у целости а некоја опет не, али то нас не пречи, да свима југословенским друговима не пружимо радосно руку за сарадњу на том великом делу будуће културе.“ —

„*Tribuna—Praha*“.

■ „Зениш, под редакцијом Мицића. У гњезду реакције — добра батерија.“ — „*Вешь—Москва—Берлин*“.

■ „Зенитизам је синтеза целог модерног уметничког гибања, свију смерова. У њему се огледа у највећој мери тражење савременог човека, који је опет рефлекс претходног времена у коме смо живели, у време великог распећа.... Тражећи нову садржину и нове форме.“

„...Крајњи нихилизам на једној страни, а на другој дубока вера у стварање — ко то разуме, разуме модерну уметност, разуме зенитизам, разуме цело наше велико доба, цео социални рат и његов рефлекс у — етичком рату данашњег човечанства.“ — „*Uč. List—Trieste*“.

■ „Зенит слави своју победу под знамењем зенитизма.... Како рече Љубомир Мицић, уредник „Зенита“, то је револуција. Једини повик усред данашњице и једини пут у сутрашњицу. Од човека за човека — лозинка је Мицића, Микца и др.“ — „*Злашторог—Софија*“.